

DOLENJSKI LIST

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJU

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto - Izhaja vsak četrtek - Posamezna številka 15 din - LETNA NAROČNINA 600 din, polletna 300 din, četrletna 150 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 1200 din oziroma 4 amer. dolarje - TEKOČI RACUN pri Mestni hranilnici - Komunalni banki v Novem mestu štev. 606-70/3-24

Stev. 5 (515)

Leto XI.

NOVO MESTO, 4. FEBRUARJA 1960

A NOVO MESTO

Glavni urednik Tone Gošnik -
NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Glavni trg št. 3 (vhod iz Dilančeve ulice), Poštni predel Novo mesto 33 - TELEFON uredništva in uprave št. 127 - Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo - TISKA Casopisno podjetje "Delen" v Ljubljani

Zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev

Le že dva kratka meseca nas ločita od pomembnega dogodka: nad 80.000 kmetov in njihovih družin v okraju se bo začelo posluževati pravice, ki jih daje lani sprejet zakon o zdravstvenem zavarovanju kmetijskih proizvajalcev. Nemalo skrb in novega, zelo odgovornega dela čaka te dni in prihodnje tedne. Okrajni zavod za socialno zavarovanje v Novem mestu kot novego podružnice v Brežicah, Cermomlju in Vidmu-Krškem. Pred nami je popis kmetijskih proizvajalcev in njihovih družinskih članov, izdati bo treba 80.000 novih zdravstvenih izkaznic in pod. Da bi našim bralecem, zlasti na podeželju (ki so povsod v okraju že konec minulega leta toplo pozdravili sprejem novega zakona in z njim uresničenih dolgoletnih želja našega ljudstva), lahko povedali kaj več o tem zavarovanju in o njihovem sodelovanju pri popisu in ob začetku samega zavarovanja, smo zaprosili direktorja Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje v Novem mestu, da nam je odgovoril na spodnja 4 vprašanja. Tovarš Miha Počervina se je ljubezno odzval naši prošnji in povedal tole:

1. S 1. januarjem 1960 je začel veljati novi ZAKON O ZDRAVSTVENEM ZAVAROVANJU KMEČKIH PREBIVALCEV, uporabljeni pa ga bomo začeli 1. aprila letos. Znamo nam, da so vsi kmečki prebivalci v okraju novi zakon toplo pozdravili, kar tudi kaže, da se zelo zanimajo, kakšne pravice in obveznosti imajo v tem zavarovanju. Prosimo, pozejte na kratko, v čem je bistvo novega zakona?

Poudariti morem, da je tudi zvezna ljudska skupščina sprejela tozadovščini zakon za obvezno zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev, vendar pa v zveznem zakonu niso podrobno določene pravice in dolžnosti zavarovancev, temveč prepušča ljudskim republikam, da s svojimi zakoni podrobno določijo pravice in dolžnosti kmetijskih proizvajalcev.

V LR Sloveniji so potekale priprave za sprejetje tega zakona že od leta 1956, delali so razne elaborate, izračune, kakšno osnovno postaviti v obveznosti kmetijskih proizvajalcev v plačilu prispevka in

kakšne pravice naj uživajo. Sprejetjem tega zakona je sprejela družba zelo veliko odgovornost za zdravstveno zaščito kmetijskih proizvajalcev.

Naš minimalni prispevek, ki ga bodo plačevali kmetijski proizvajalci, ne bo zadostil za krepitev vseh stroškov za zdrav. zaščito. Tudi tujez se kaže skrb ljudske oblasti do človeka in za njegovo zdravje, ker le zdrav človek lahko koristi sebi in skupnosti. Res je, da so prebivalci novomeškega okraja zakon težko pričakovali in ga ob sprejetju tudi toplo pozdravili, kar je popolnoma razumljivo, saj bo okrog 80.000 kmetijskih proizvajalcev zdravstveno zaščitenih. V tem je bistvo novega zakona.

8. člen zakona so naštete bolezni, katerih stroški gredo v celoti v bremu skladova zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev. To so v glavnem bolezni, ki zahtevajo dolgotrajno zdravljenje, kar je posamezni kmetijski proizvajalec v mnogih primerih sam težko plačal. Zakon prav tako določa, za katere zdravilne posege bo koristnik plačal delno tudi sam. Del stroškov, ki jih bo koristnik plačal sam, je z zakonom določen, in sicer od 10 do 50% stroškov, razen za cepljenja, ki niso po posebnih predpisih obvezna 75%. Kar zadeva obveznosti plačila zdravljena, ki so z zakonom določena.

spevka, je določen z odlokom LR Slovenije (objavljen v Ur. listu LR Slovenije št. 2, 21. januarja 1960, ki pravi takole:

"Osновne za splošni prispevek, ki ga plačujejo vsi, ki imajo davanek zavarovanje dohodek od kmetijstva, je katastrski dohodek, in sicer 2% od katastrskega dohodka. Splošni prispevek, ki ga plačuje vsata kmetijski proizvajalec zase in vsakega družinskega člana, ki je po zakonu o zdravstvenem zavarovanju kmetijskih proizvajalcev zdravstveno zavarovan, se določi v letnem znesku po 120 dinarjev."

2. Uresničitev novega zakona in začetek kmečke zavarovalne službe bo terjal prav gotovo veliko novega dela tudi v vašem okraju. Kaj vse morate pripraviti, da bi delo s 1. aprilom letos nemoteno steklo in da bodo kmečki zavarovalci lahko začeli uveljavljati pravice, ki jih jim daje novi zakon?

Odgovor.
Ze prej sem omenil, da bo v našem okroku okoli 80.000 kmetijskih proizvajalcev po zakonu o zdravstvenem zavarovanju pridobilo pravice do zdravstvenega zavarovanja. Za zagotovitev plačila stroškov zdravljena, ki so z zakonom določena.

(Nadaljevanje na 4. strani)

čen, se pri Okrajnem zavodu za socialno zavarovanje v Novem mestu ustavom sklad zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev. Ta sklad bo upravljen odbor, ki bo štel od 11 do 13 članov in bo sestavljen iz kmetijskih proizvajalcev, zborov proizvajalcev OLO iz kmetijskih skupin, zastopnikov Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje itd. Da bi zakon 1. aprila lahko začeli uresničevati, so potrebne velike priprave, ki jih bodo morali izvršiti občinski ljudski odbori in krajevni uradi, popisati bodo morali vse kmetijske proizvajalce.

čen, se pri Okrajnem zavodu za socialno zavarovanje v Novem mestu ustavom sklad zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev. Ta sklad bo upravljen odbor, ki bo štel od 11 do 13 članov in bo sestavljen iz kmetijskih proizvajalcev, zborov proizvajalcev OLO iz kmetijskih skupin, zastopnikov Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje itd. Da bi zakon 1. aprila lahko začeli uresničevati, so potrebne velike priprave, ki jih bodo morali izvršiti občinski ljudski odbori in krajevni uradi, popisati bodo morali vse kmetijske proizvajalce.

čen, se pri Okrajnem zavodu za socialno zavarovanje v Novem mestu ustavom sklad zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev. Ta sklad bo upravljen odbor, ki bo štel od 11 do 13 članov in bo sestavljen iz kmetijskih proizvajalcev, zborov proizvajalcev OLO iz kmetijskih skupin, zastopnikov Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje itd. Da bi zakon 1. aprila lahko začeli uresničevati, so potrebne velike priprave, ki jih bodo morali izvršiti občinski ljudski odbori in krajevni uradi, popisati bodo morali vse kmetijske proizvajalce.

čen, se pri Okrajnem zavodu za socialno zavarovanje v Novem mestu ustavom sklad zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev. Ta sklad bo upravljen odbor, ki bo štel od 11 do 13 članov in bo sestavljen iz kmetijskih proizvajalcev, zborov proizvajalcev OLO iz kmetijskih skupin, zastopnikov Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje itd. Da bi zakon 1. aprila lahko začeli uresničevati, so potrebne velike priprave, ki jih bodo morali izvršiti občinski ljudski odbori in krajevni uradi, popisati bodo morali vse kmetijske proizvajalce.

čen, se pri Okrajnem zavodu za socialno zavarovanje v Novem mestu ustavom sklad zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev. Ta sklad bo upravljen odbor, ki bo štel od 11 do 13 članov in bo sestavljen iz kmetijskih proizvajalcev, zborov proizvajalcev OLO iz kmetijskih skupin, zastopnikov Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje itd. Da bi zakon 1. aprila lahko začeli uresničevati, so potrebne velike priprave, ki jih bodo morali izvršiti občinski ljudski odbori in krajevni uradi, popisati bodo morali vse kmetijske proizvajalce.

čen, se pri Okrajnem zavodu za socialno zavarovanje v Novem mestu ustavom sklad zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev. Ta sklad bo upravljen odbor, ki bo štel od 11 do 13 članov in bo sestavljen iz kmetijskih proizvajalcev, zborov proizvajalcev OLO iz kmetijskih skupin, zastopnikov Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje itd. Da bi zakon 1. aprila lahko začeli uresničevati, so potrebne velike priprave, ki jih bodo morali izvršiti občinski ljudski odbori in krajevni uradi, popisati bodo morali vse kmetijske proizvajalce.

čen, se pri Okrajnem zavodu za socialno zavarovanje v Novem mestu ustavom sklad zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev. Ta sklad bo upravljen odbor, ki bo štel od 11 do 13 članov in bo sestavljen iz kmetijskih proizvajalcev, zborov proizvajalcev OLO iz kmetijskih skupin, zastopnikov Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje itd. Da bi zakon 1. aprila lahko začeli uresničevati, so potrebne velike priprave, ki jih bodo morali izvršiti občinski ljudski odbori in krajevni uradi, popisati bodo morali vse kmetijske proizvajalce.

čen, se pri Okrajnem zavodu za socialno zavarovanje v Novem mestu ustavom sklad zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev. Ta sklad bo upravljen odbor, ki bo štel od 11 do 13 članov in bo sestavljen iz kmetijskih proizvajalcev, zborov proizvajalcev OLO iz kmetijskih skupin, zastopnikov Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje itd. Da bi zakon 1. aprila lahko začeli uresničevati, so potrebne velike priprave, ki jih bodo morali izvršiti občinski ljudski odbori in krajevni uradi, popisati bodo morali vse kmetijske proizvajalce.

čen, se pri Okrajnem zavodu za socialno zavarovanje v Novem mestu ustavom sklad zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev. Ta sklad bo upravljen odbor, ki bo štel od 11 do 13 članov in bo sestavljen iz kmetijskih proizvajalcev, zborov proizvajalcev OLO iz kmetijskih skupin, zastopnikov Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje itd. Da bi zakon 1. aprila lahko začeli uresničevati, so potrebne velike priprave, ki jih bodo morali izvršiti občinski ljudski odbori in krajevni uradi, popisati bodo morali vse kmetijske proizvajalce.

čen, se pri Okrajnem zavodu za socialno zavarovanje v Novem mestu ustavom sklad zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev. Ta sklad bo upravljen odbor, ki bo štel od 11 do 13 članov in bo sestavljen iz kmetijskih proizvajalcev, zborov proizvajalcev OLO iz kmetijskih skupin, zastopnikov Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje itd. Da bi zakon 1. aprila lahko začeli uresničevati, so potrebne velike priprave, ki jih bodo morali izvršiti občinski ljudski odbori in krajevni uradi, popisati bodo morali vse kmetijske proizvajalce.

čen, se pri Okrajnem zavodu za socialno zavarovanje v Novem mestu ustavom sklad zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev. Ta sklad bo upravljen odbor, ki bo štel od 11 do 13 članov in bo sestavljen iz kmetijskih proizvajalcev, zborov proizvajalcev OLO iz kmetijskih skupin, zastopnikov Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje itd. Da bi zakon 1. aprila lahko začeli uresničevati, so potrebne velike priprave, ki jih bodo morali izvršiti občinski ljudski odbori in krajevni uradi, popisati bodo morali vse kmetijske proizvajalce.

čen, se pri Okrajnem zavodu za socialno zavarovanje v Novem mestu ustavom sklad zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev. Ta sklad bo upravljen odbor, ki bo štel od 11 do 13 članov in bo sestavljen iz kmetijskih proizvajalcev, zborov proizvajalcev OLO iz kmetijskih skupin, zastopnikov Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje itd. Da bi zakon 1. aprila lahko začeli uresničevati, so potrebne velike priprave, ki jih bodo morali izvršiti občinski ljudski odbori in krajevni uradi, popisati bodo morali vse kmetijske proizvajalce.

čen, se pri Okrajnem zavodu za socialno zavarovanje v Novem mestu ustavom sklad zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev. Ta sklad bo upravljen odbor, ki bo štel od 11 do 13 članov in bo sestavljen iz kmetijskih proizvajalcev, zborov proizvajalcev OLO iz kmetijskih skupin, zastopnikov Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje itd. Da bi zakon 1. aprila lahko začeli uresničevati, so potrebne velike priprave, ki jih bodo morali izvršiti občinski ljudski odbori in krajevni uradi, popisati bodo morali vse kmetijske proizvajalce.

čen, se pri Okrajnem zavodu za socialno zavarovanje v Novem mestu ustavom sklad zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev. Ta sklad bo upravljen odbor, ki bo štel od 11 do 13 članov in bo sestavljen iz kmetijskih proizvajalcev, zborov proizvajalcev OLO iz kmetijskih skupin, zastopnikov Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje itd. Da bi zakon 1. aprila lahko začeli uresničevati, so potrebne velike priprave, ki jih bodo morali izvršiti občinski ljudski odbori in krajevni uradi, popisati bodo morali vse kmetijske proizvajalce.

čen, se pri Okrajnem zavodu za socialno zavarovanje v Novem mestu ustavom sklad zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev. Ta sklad bo upravljen odbor, ki bo štel od 11 do 13 članov in bo sestavljen iz kmetijskih proizvajalcev, zborov proizvajalcev OLO iz kmetijskih skupin, zastopnikov Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje itd. Da bi zakon 1. aprila lahko začeli uresničevati, so potrebne velike priprave, ki jih bodo morali izvršiti občinski ljudski odbori in krajevni uradi, popisati bodo morali vse kmetijske proizvajalce.

čen, se pri Okrajnem zavodu za socialno zavarovanje v Novem mestu ustavom sklad zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev. Ta sklad bo upravljen odbor, ki bo štel od 11 do 13 članov in bo sestavljen iz kmetijskih proizvajalcev, zborov proizvajalcev OLO iz kmetijskih skupin, zastopnikov Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje itd. Da bi zakon 1. aprila lahko začeli uresničevati, so potrebne velike priprave, ki jih bodo morali izvršiti občinski ljudski odbori in krajevni uradi, popisati bodo morali vse kmetijske proizvajalce.

čen, se pri Okrajnem zavodu za socialno zavarovanje v Novem mestu ustavom sklad zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev. Ta sklad bo upravljen odbor, ki bo štel od 11 do 13 članov in bo sestavljen iz kmetijskih proizvajalcev, zborov proizvajalcev OLO iz kmetijskih skupin, zastopnikov Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje itd. Da bi zakon 1. aprila lahko začeli uresničevati, so potrebne velike priprave, ki jih bodo morali izvršiti občinski ljudski odbori in krajevni uradi, popisati bodo morali vse kmetijske proizvajalce.

čen, se pri Okrajnem zavodu za socialno zavarovanje v Novem mestu ustavom sklad zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev. Ta sklad bo upravljen odbor, ki bo štel od 11 do 13 članov in bo sestavljen iz kmetijskih proizvajalcev, zborov proizvajalcev OLO iz kmetijskih skupin, zastopnikov Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje itd. Da bi zakon 1. aprila lahko začeli uresničevati, so potrebne velike priprave, ki jih bodo morali izvršiti občinski ljudski odbori in krajevni uradi, popisati bodo morali vse kmetijske proizvajalce.

čen, se pri Okrajnem zavodu za socialno zavarovanje v Novem mestu ustavom sklad zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev. Ta sklad bo upravljen odbor, ki bo štel od 11 do 13 članov in bo sestavljen iz kmetijskih proizvajalcev, zborov proizvajalcev OLO iz kmetijskih skupin, zastopnikov Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje itd. Da bi zakon 1. aprila lahko začeli uresničevati, so potrebne velike priprave, ki jih bodo morali izvršiti občinski ljudski odbori in krajevni uradi, popisati bodo morali vse kmetijske proizvajalce.

čen,

Vsak dan deset minut

— V zadnjih številkih našega lista smo pisali o članstvu v Socialistični zvezi med rudarji v našem rudniku. Poročilo ni bilo posebno laškavo. Vi ste predsednik sindikalne podružnice rudnika, Zanimite nas, kako ocenjujete takšno stanje?

Tako smo vprašali rudarja Jožeta Peterko.

— Priznam, da bo težko odgovoriti, — je začel tovarš Peterko. — Sindikalna podružnica ima svoje podobore. Videti je, da z ljudmi še nima dovolj stikov. Precej polkmetov je med rudarji. Zlivje v hrabih dvojno življenje: rudarja in kmeta. Odmaknjeni so, ne berejo, vsak svoje težave imajo in delajo.

S političnim izobraževanjem je težko, za strokovnega je več zanimanja, saj je od tega, koliko zna, odvisno delo, učinek in plača. Delamo v treh izmenah. Težko je pripraviti študij tako, da ne bi oviral dela. Lani smo naši rešitev. Za 250 tisoč din smo kupili zvočne naprave. Kmalu bomo prideli študirati. Vsak dan 10 minut. Preden izmena odide v jaro, preuze vrednost, vodja skupine

— Se vaš sindikat ukvarja še s čim, razen s politično ideološkim in v vzgojnem delom?

— Skrb za človeka, za rudarja v pravem pomenu besede, uspešno urešljujemo. Delo v jami je naporno. Rudarju za-

ugotovi prisotnost in še razne druge formalnosti, so Rudarji so medtem brez dela. Pogovarjajo se, 10 minut časa pred odhodom v jamo, ki je bil neizkoriten, bomo odšlej uporabljali za političen študij. Preko zvočnika bomo rudarjem povedali razne zanimive novice, govoril o nalogah in pomenu Socialistične zveze in sindikata, o naši politiki v kmetijstvu, o izobraževanju, skratka o vsem, kar jim je zdaj tuje. Po 10 minut na dan znesi na leto približno 50 ur. V tem času se bo do rudarji lahko marsikaj naučili. Razen tega pa se bomo tako izognili težavam, ki se pri političnem študiju pojavijo vedno zaradi neudeležbe nezahtevenih ljudi. Sindikat v rudniku je tudi že pridel alkohol za vpisovanje v Socialistično zvezo. Vemo, da bo dolgotrajna, vendar ne bomo odhinali.

— Samo se eno vprašanje, to varsi Peterko. Kje dobite sredstva za tako široko socialno dejavnost podružnice?

— Poseben sklad imamo. Vanj se stekajo zneski iz raznih kazni in »plavah«. Za razne prestopke pri delu, na primer neupoštevanje higienično-tehničnih predpisov za »plave« smo uvedli kazni. Pri 1200 ljudeh se na leto nasreč tega precej. Ta sredstva uporabljamo nato v dobro rudarjev, kazni ki smo jih upetili pa utrijevajo delovno disciplino.

Miloš JAKOPEK

smo lani obiskali naše rudarje-boinike, ki se zdravijo v bolničnicah v Sloveniji. Obdarili smo jih, jim prinesli pozdrave kolektiva in se z njimi pogovorili. Mnogi so se oči zasolile, ko smo prišli in ko smo se poslavljali.

OBISK PRI SENOVŠKIH RUDARJAH

nanočno podporo. Dnevni penzion v naših domovih oddihna znesi 600 do 700 dinarjev na dan. 500 dinarjev plača sindikalna podružnica, 100 — načiv 200 din na dan pri rudarjev.

Vsekučemu rudarju, ki gre na toploško ali klimatsko zdravljenje, damo za vsak teden zdravljenski 1000 dinarjev podprtje. Prav tako dajemo pomoč vsem bolnim rudarjem. Samo v ta namen smo lani porabil preko 500 tisoč dinarjev. Za vsako jansko tretjino in vse zunanjne obrate smo lani pridreli po en skupinski izlet. Za staro leto

— Samo se eno vprašanje, to varsi Peterko. Kje dobite sredstva za tako široko socialno dejavnost podružnice?

— Poseben sklad imamo. Vanj se stekajo zneski iz raznih kazni in »plavah«. Za razne prestopke pri delu, na primer neupoštevanje higienično-tehničnih predpisov za »plave« smo uvedli kazni. Pri 1200 ljudeh se na leto nasreč tega precej. Ta sredstva uporabljamo nato v dobro rudarjev, kazni ki smo jih upetili pa utrijevajo delovno disciplino.

Miloš JAKOPEK

Te so zrasle v KZ Brestanica

● Kmetijska zadruga Brestanica je imela lani plan 90,4 milijonov brutno produkta. Presegli so ga za 5,5 milijona din ali nekaj nad 6%. Vzrok za tak uspeh so: odkupili so več živilne kot so predvidevali, realizacija trgovine je bila zaradi povečanja kooperacijskega plana tudij večja, nad predvidenim pa je bil še odkup sadja. Letosnji plan zadruge bo za 5,6 milijonov dinarjev večji kot lansk.

● Do sredine januarja je KZ sklenila kooperacijske pogodbe za travnike na 123 ha, od planiranih 150, za deteljo 5,5 ha, od planiranih 60 ha, za krompir

13,5 ha — plan 30 ha, za koruzo 7,25 — plan 70 ha, za krmno peso 2 ha — plan 10 ha, za vinograde 3,5 ha — plan 20 ha in za sadovnjake 1 ha — plan 15, obnovili pa so jih 3,5 ha. Te številke so precej skromne, vendar je tudi za sklepanje pogodb čas do spomladis. Kmetijstvo raje sklepajo kooperacijske pogodbe, v začetku so se bali, češ da bo vsem kooperativom odvzeta zemlja. Zdaj so videli, da to ni res in prihajajo zato nekateri že kar sami v zadrugo sklepajti pogodbe.

● V zimskem času prijeva zadruga po vaseh predavanja o sadjarstvu in živinoreji. Na teh predavanjih seznanjujemo kmete tudi z nekaterimi poglavji Kardeljeve knjige o kmetijstvu, ki je izšla pri Cenkarjih, založbi, da bodo vedeli, v katero smere se bo razvijalo naše kmetijstvo.

● V zimskem času prijeva zadruga po vaseh predavanja o sadjarstvu in živinoreji. Na teh predavanjih seznanjujemo kmete tudi z nekaterimi poglavji Kardeljeve knjige o kmetijstvu, ki je izšla pri Cenkarjih, založbi, da bodo vedeli, v katero smere se bo razvijalo naše kmetijstvo.

● V Brestanicu deluje veterinarska postaja za območje občine Senovo in Videm-Kozole. Tudi zdravstveni stalež gospoda se je obutno izboljšal. Po zasihi veterinarjev lani v občini Senovo ni prodria svinska kuga.

● Gostinski lokali bi z nekaj izjemami takšno bili boljši, urejeni kot so. Gostje sicer vedo, kje je potreba boljša in takšne lokale raje obiskujejo. K izboljšanju stanja bi mnogo pomoglo nagraviranje gostinskih delavcev po učinku.

● Brestanici so dozidali solito stanovanje, stavbo, na koči, ki je občini Senovo novo poslopijalo za posni urad in stanovanje uslužbenec.

● Vodovod se razširili in napeljali v naselja Konstanjek, Gorica, lev in desni breg Dobškega ter ob Senovem na Mal Kamen. Skupaj je bilo položenih 1823 m celi. Občina je prispevala 4.200.000, prebilavci pa nekaj več kot 800.000.

● Elektroki so napeljali do konca na Bohorju in likrati električnimi zaselki Dobrava in Plešivec. Vaščani so pridno pomagali pri izkopu jam in davalci tudi drogove.

● Ekonomija Kmetijske zadruge v Brestanici lahko pridele, pogosto zdrobi, ne uspešno pronašče trdo, ne more biti zadostno proizvodnje spomladanskih sadik. Proizvodnja ekonomije ne bo težko prodati v novi poslovni svetu, ki je odprlo Trgovsko podjetje Preskrba.

● Prebilavci radi potožijo nad kakovostjo in obliko kruha, ki je nadpravna. Pritožbe so upravičene, ker so zasebne pekarnice, ki kruh predajo prenajljivo urejene in zastarele. Problem bo mogoče rešiti le z gradnjo nove sodobne pekarnice, ki bi s kruhom oskrbovala vse občino.

● Planinska koča na Bohorju je dobro obiskana. Led je prebit, turizem pa je v senovski občini se bo lahko lepo razvijal, saj so avtobusne zvezne nadave ugodne. Zagrebani koko na Bohorju vedno boj obiskovali. Tudi sindikat razmislja o tem, da bi tam organiziral oddih za delavce.

Zdaj doseganje zelo uspešno delo

● Ureditev in asfaltiranje ceste skozi Senovo bo letos končana. Senovčani se bodo redili nadlesiti tudi na oplejivo Senovega Sprežnjaščica, ki je včasih potekalo vse to bo lice. Senovčani zelo izboljšalo. Odbor ki bi urejival na tega je že omenovan, pomagati pa bodo morali vse Senovčani.

● Tudi cesta skozi Brestanico in kanalizacijo v njej bodo pridelali letos urejati. Potrebe načrti so prizadajajo, da bodo kmalu gotovi. Čeprav je brestanicki prebilavci tudi s prostolnim delom, bo cesta urejena prej kot bi bila sicer in bo tudi veljala manj denarja.

● Včeraj je bilo na Senovem posvetovanje predsednikov delavskih zvev in sindikalnih podružnic, sekretarjev osnovnih organizacij ZK in direktorjev podjetij. Pogovorili so se o odnosih vodilnega osebja do zaposlenih.

Občinskom prazniku občine Senovo cestita na doseženih uspehih

ŠENER MARA
KLEPARSTVO
BRESTANICA

Pogled na rudniško separacijo v Senovem. Stevilni vlski vagonček, načrtni s premogom, prispejo vsak dan in jam vanjo. Tu premog očistijo, razvrstijo po kvaliteti, ga nalože spet na vagonke in nato odprejajo na železniško postajo v Brestanici. Nato pa v svi, peči gret...

Premog in...

Ker je že dalj časa slišati, da so zaloge premoga v senovškem rudniku zelo majhne, smo obiskali direktorja inž. Antona Koželja in se z njim pogovorili.

— Prva rudarjenja na senovškem področju so se pričela leta 1839, redno pa je začel rudnik obravnavati leta 1919. Najvišja letna proizvodnja doslej je bila dosegena po vojni, ko smo nakopal 285.000 ton premoga. Povprečna letna proizvodnja je zdaj 220.000 ton. V temelji je še zalog za okoli 5 milijonov ton premoga, kar bo dovolj le se za 30 let, če bomo proizvodnje zniževali. Ker smo vse zaloge na površini že izkoristili, nam ostancijo le še tisti, v globinah. Slojne razmere so v globini slabše, pogoji za kopanje premoga pa tudi geološko težji. Tu bi omenil le nevarnost vdora vode. Cene premoga so dolocene, pri načelnem proizvodnji, ki se nam »beta«, pa ne bomo dosegli gospodarskega računa, če se tako potrudimo. Rešitev rudnika je le v geoloških raziskavah, ki naj bi odkrile nove zaloge ali v preusmeritvi proizvodnje.

Geološke raziskave so draga reč. Vsak meter jamskega raziskovalnega rova stane 22.000 dinarjev, vsak globinski meter polkuljskega ravnja pa 20.000 din. Površinsko geološko kartiranje je bilo že pred vojno načrtovalo. Formunda, Geološki zavod je po vojni to preverjal. En kilometr in pol dolgo področje bomo raziskali z jamskimi raziskovalnimi rovi. 6 vrtin v globino do 600 m je bilo izvršenih po vojni v srednjem in severni kadušini. Le ena vrtina je bila uspešna. Tudi v južni kadušini nameravamo vrtati. Upanja za uspeh je zelo malo.

Zalog za daljšo bodočnost ni več. Prečeljena sredstva vlagamo v sklad za raziskave, saj smo zadnji dve leti dali v ta namen po 15 milijonov. Letos bo znescen verjetno še večji. Bojimo se da novih zalog ne bomo našli. V rudniku pa dela 1200 ljudi. Kaj bo njimi, ko bodo zaloge premoga izčrpane, to je vprašanje, ki nas močno teži. Edina rešitev je v preusmeritvi proizvodnje. Zanje so možnosti, saj imamo surovinsko osnovno.

Omenil bi še nekaj o stanovanjih. Po vojni smo jih zgradili precej, lani 12, letos pa jih gradimo 16. Mnogo rudniških stanovanj imajo upokojeni rudarji. Dve stanovanji smo dali in na razpolago zdravnikom, da smo lahko v Zdravstvenem domu ustavili hospitalni oddelki. Stanovanja bomo gradili še naprej, čeprav ni upanja za večjo proizvodnjo v rudniku. Se vedno je mnogo rudarjev, ki stanujejo v okolici in pridejo posebno v slabem vremenu od poti fizično precej izčrpani na delo. Ti bodo stanovanja potrebovali, čeprav bomo rudniško proizvodnjo mogoče morali nadomestiti s čim drugim.

Pomenek v Brestanici

kjer Mizarstvo čedalje bolj razširja svoj proizvodni načrt

Pred brestanidskim Mizarstvom so delavci skladili deske in delali okoli šušilnice. Pobarvali sem jih o upravniku.

— Ga ni doma.

— Pa predsednik delavskega sveta?

— Ga tudi ni.

— In predsednik upravnega odbora?

— To je pa tale, — so pokazali na Leopolda Cizlja, ki je bil med njimi. Sla svva v pisarni svinske kuge.

— O čem ste razpravljali na zadnjem sejtu upravnega odbora?

— Pregledali smo tarifni pravilnik, ki je bil sprejet.

Preostrih ni mogoče. Pred kratkim smo uvedli delo v dveh izmenah, toda še vedno ne zadovoljimo povraševanja. Tehnični deli investicijskega programa je že končan, ekonomski pa še ne. Graditi nemeravamo poleg sedanjih prostorov.

Na prejšnjih sejih smo že načrtovali za večji obratni kredit. Pesečila za obratna sredstva smo dali in na razpolago zdravnikom, da smo lahko v Zdravstvenem domu ustavili hospitalni oddelki.

Stanovanja bomo gradili še naprej, čeprav ni upanja za večjo proizvodnjo v rudniku. Se vedno je mnogo rudarjev, ki stanujejo v okolici in pridejo posebno v slabem vremenu.

Na tem se pomenek konča. Za bodočo delo je zelo dobro, da se vse pomeni in vse pomeni. Za vrednost, ki je bila v tem obdobju bolj tudi fizična izčrpjava.

Načrtni deli investicijskega programa je že končan, ekonomski pa še ne. Graditi nemeravamo poleg sedanjih prostorov.

Sklad je zelo potarnal: — Težko je dobiti vzemati, ta-petniško blago in vezane plošče. No, pa vezanih ploščam bo že bolje, ko je začelo obravnavati tovarna v Strani. Tapetniško delavničko imamo v naselju Gorica, ki je 1 km od tu in moramo polizelke prevesti.

Zal nimamo prevoznega sredstva in smo zato odvelali od Rudnika in Elektrarne. Ce bomo začeli spomladis v gradnjo novih prostorov, bomo imeli vse delovne.

Potem je še malo potarnal:

— Težko je dobiti vzemati, ta-petniško blago in vezane plošče. No, pa vezanih ploščam bo že bolje, ko je začelo obravnavati tovarna v Strani. Tapetniško delavničko imamo v naselju Gorica, ki je 1 km od tu in moramo polizelke prevesti.

Zal nimamo prevoznega sredstva in smo zato odvelali od Rudnika in Elektrarne. Ce bomo začeli spomladis v gradnjo novih prostorov, bomo imeli vse delovne.

K. B.

Za praznik občine Senovo cestitamo vsem članom

Cepav je zemljo pokril sneg, v njeni notranjosti rudarji pridno dela. Zato jim je treba nenehno pripravljati jamski les. Delavljeno les na primerne dolžine

OBČINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA

OBČINSKEGA KOMITEJA ZKS

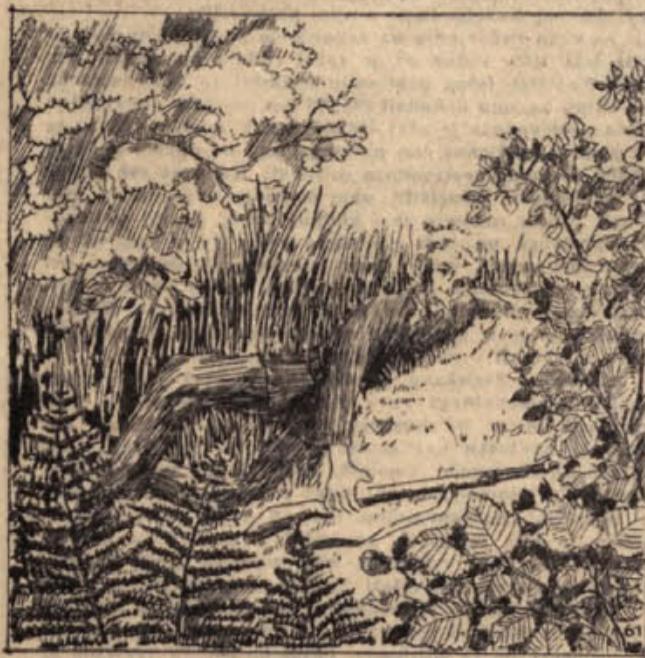
OBČINSKEGA ODBORA SZDL

</div

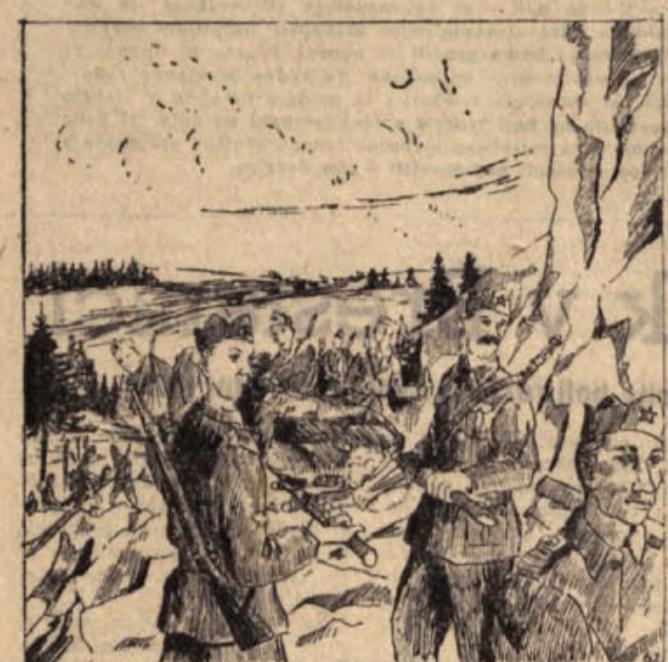
NEPOKORJENI BREGOVI

PIŠE: Milan Bašković

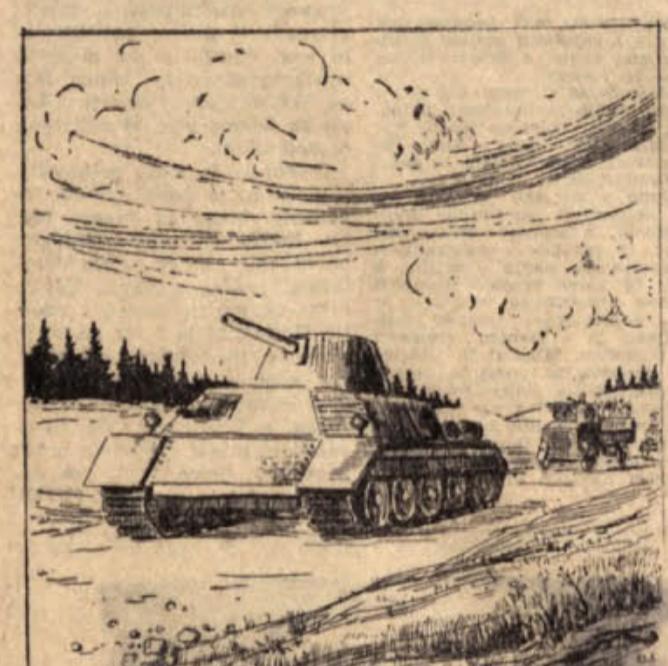
RIŠE: Mire Cetin

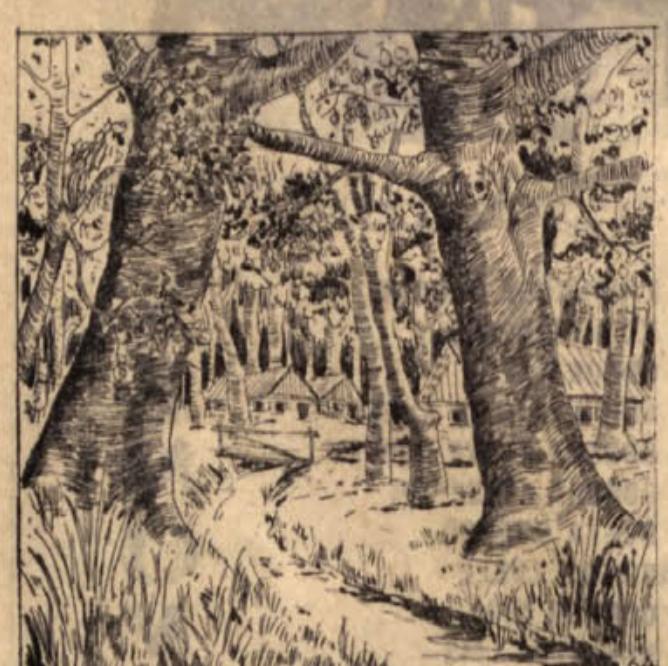
61. »Kje pa je oče? — Miha in Jože sta planila k skalam. Stikala sta med njimi in prevračala trupla. Mohorja nikjer. Obupavala sta že, ko je Miha zasiliščil šibko stokanje. Prihajalo je iz goščave, precej vstran od skalovja. Odhitela sta tja. Mohorja sta komaj opazila v grmovju. Stokal je in hropel.

62. Na poti so medtem pripravili tri nosilnice. Na dve so naložili hudo ranjenega Mohorja in Toneta. Padlega borea France so položili v tretjo. V svobodnih hribih mu bodo pripravili dostojen pogreb. — »Laške in bele ranjence pustite, prej bodo na varnem kot naši... saj že gredo po nje z avtomobili!« je poveljeval Miha.

63. Po cestah v ravnini so res brneli motorji. Iz mesta so dirjali svojim na pomoč. Spredaj je ropotal tank, za njim pa dolga kolona tovornjakov z vojaki. Mihova četa je naglo zavila po steki navreber. Ob Mohorjevi nosilnici sta stopala Miha in Jože. Mohor si je že opomogel in je sinovoma pripovedoval, kako jo je skupil.

64. Povsem skrita v zaraščeni globeli, pod vejami stoltnih bukev, je ždena lesena baraka. Nedaleč od nje je druga in tretja. To je bila bolnišnica. — Mohorja se je spet vrátilo zdravje. Zdaj je že lahko vstajal. Prijazna bolničarka Anka ga je podpirala, da je lahko hodil med posteljami.

S plenuma občinskega sindikalnega sveta

Novo mesto

Delavci-proizvajalci premašo vedo

Za nedeljski plenum novomeškega občinskega sindikalnega sveta je znacilno predvsem to, da so udeleženci odkrito govorili tako o problemih, ki jih potekajo v konkretni skupnosti.

Ce se najprej ustavimo doma in potem pred svojim pragoškom pravimo, potem moramo ugotoviti, da se sindikalne podružnice usi premalo ukvarjajo s problemi svojih podjetij. Ce pa že obravnavamo gospodarske in ostale probleme podjetja, izstopijo le posamezniki s svojim mnenjem, ne pa izvršni odbor kot celota. Da bi sindikat konkretno obravnaval problem proizvodnje ali nagradjanja, ni opazit. Zejo redki tudi skupni sestanki kolektiva, kjer naj bi obravnavali in tolmačili razne probleme. Kje se poročajo v posameznem podjetju. V manjših podjetjih so celo primeri, ko se člani podružnice vse leto niti enkrat ne sestanejo, da bi obravnavali izrazito sindikalna vprašanja. Tak primer je podjetje »KERAMIK« v Bržlju. V tem (in se v marsikaterem) podjetju skušajo razne pereče probleme reševati kar za zaprtimi vrati. Pri tem seveda skrbno pazijo, da se v njihovih problemih ne bi kdo od »znamenitosti« v »KERAMIKI« so članom izvršnega odbora sindikalne podružnice razdelil tudi anketno vprašanje, na katera pa občinski sindikalni svet doleti, da se dovoli nobenega odgovora. — Zato bo treba takšna vprašanja voditi v celoti izmenjati, v nova vodstva pa predlagati tudi vrednost delavcev.

Predoboj je tudi pri sestavljanju in sprejemjanju družbenih načrtov. V vedeni primerov sestavlja proizvodne načrte le ozek krog ljudi v podjetju, tako da marsikatje se delavski svet ne razpravlja o njem all pa ga sprejme brez razprave, kaj ſele sindikalna podružnica ali ves kolektiv. Takih primerov, ko razpravljajo o planu in vodstvu podjetja, brez sodelovanja delavcev je še mnogo. Kako naj potemkameni prizadujemo, da bo delavec v takem podjetju spremjal izpolnjevanje plana, si prizadeval odstranjevati različne ovire, ki mu onemogočajo dosegeti višjo storilnost in proizvodnjo, če plana in vseh drugih vprašanih, ki se z njim povezujejo, sploh ne poznajo.

V tem pa vedno znova opazimo, da podjetja zelo nerealno planirajo. To se vidiča iz leta in leta. V ilustraciji nad omenjeno Tovarno zdravil »KRKA«, kjer so lani precej nizko planirali in Industrijo motornih vozil, kjer je bil proizvodni načrt za obstoječe zmogljivosti precej previšok. Kože pa da jih lanske izkušnje niso izučile, saj sta oba podjetja boli ali manj tudi pri letosnjem planiranju korakali po stopinjah minulega leta.

Zato bodo na letosnjih običnih zborih sindikalnih podružnic posvetili največ skrb pri tem problemom – izvajaju družbenih načrtov, nadaljnemu izpolnjevanju nagradjanja po učinku in spletu gospodarjenju v podjetjih.

Plenum je kritično očenil tudi delo občinskega zborna proizvajalcev. Odborniki, ki so jih izvolili člani kolektivov – proizvajalci, bi namreč morali posamezne sklepke in ukrepe občine svojim volivcem tolmačiti in jih z njimi seznanjati. To pa doslej v novomeški občini ni bilo običaj. Tako je tudi s %, dopolnilnim proračunskim prispeskom, ki ga je predpisala občina. Med delavce je ta sicer razumljivo vzrokel preveč prisot. Tačno pa je, da je vse potreben pojasnilom, ki vse razburjanje odpirajo. To bi bilo predvsem dobrobit občinskega zborna proizvajalcev, da bi volivcem v podjetju te stvarno pojasnili. Na tačno tega nista niti na vprašanje delavcev. Za primer naj omenimo samo podjetje Avtopromet »GORJANCI«. Delavci so na sindikalnem sestanku zeleni pojasnili o uvedbi dopolnilnega prispevka, katerega bi moral dati odborniki zborna proizvajalcev (direktor podjetja), vendar se je temu izognil in odšel s sestankom. To vsekakor ni pravilen odnos do volivcev. Sicer pa tudi občina same ne kaže dovolj razumevanja za široko razpravo o problemih komune. Občinski sindikalni svet je namreč na nedeljski plenumu povabil tudi predsednika Obč. načelnika za gospodarstvo in načelnika za finance, vendar se vabili ni nikje odzval. Tako vprašanje % dopolnilnega prispevka tudi na plenumu ni bilo razčlenjeno. Iz vsega tega se nam nehotno valjuje zaključek, da občinska demokratična odnos in sodelovanje med podjetji in komuno dokaj cudno pojmuje. Potemkameni se res ne moremo čuditi razilini neučenjem, niti kritike, ki jih vse želijo. Vendar je vseeno edino pogostejše silsimo, da izjavljajo prav in iz nevrednotenja volivcev.

Po kaj se bo treba s to prakso prenehant. Vrata, ki so marsikat prveč zaprta, so bila široko odprtia. K temu nas bo prišlo delavsko samoupravljanje, ki se vedno modrene uveljavlja. V delavcih vedno bolj raste zavest, da imajo pravico odločati tudi pri problemih komune kot celote in ne samo pri problemih lastnega podjetja.

Na plenumu je bilo precej govora o mladini, nad katero bi moral – po mnenju nekaterih – »držati roko« občinski komite LMS. Tako so padli razni očitki na račun »danasnje« mladine, redki pa so tisti, ki si položijo roko na srce in se najprej vprašajo, kaj pa smo mi sami naredili ranjati? Za vlogo mladine bi moral v prvi vrsti skrbeti podjetja sama, vendar kot vse kaže, vedeni podjetji prepuščajo to našemu komitetu, ki vsemu nikar ne more biti kos. Podjetja imajo vse možnosti, da nudijo mladini široko področje izobraževanja, razvedrila in zabave. Na žalost ugotavljamo, da so doslej nujno mladini zelo malo, ali pa niti. Zato bodo morala podjetja, predvsem tovorniški komite ZKS, v prihodnjem tudi na tem področju začeti ledino in bolj kot doslej s pomočjo vseh družbenih in političnih organizacij skrbeti za svoje kadre. R. S.

O zdravstvenem zavarovanju kmetijskih prozračalcev

(Nadaljevanje s 1. strani)

lalce – gospodarstva – in na podlagi teh seznamov razdeliti po krajevnih uradih oz. popisnih okoliših predvsem tam, kjer so krajevnih uradi vedeni, ker drugače priprave za zavarovanje kmetijskih prozračalcev ne bodo mogle biti pravocasno končane.

3. Prosimo, povejte nam kaj več o predvidenem popisu bedočih kmetičnih zavarovancev: število teh ljudi, kaj bo potekel popis, kaj naj zavarovanci pripravijo, v čem in kako lahko popisovalcem pomaga, kako boste z eno besedo popis praktično ispeljali.

Odgovor.

Vsi kmetijski prozračalci, ki se ukvarjajo s kmetijstvom, bodo moral obvezno prijaviti v zavarovanje vse člane družine, torej tiste, ki niso v rednem delovnem razmerju oz. ki ne uživajo pravice iz socialnega zavarovanja ali iz kakšnega drugačega načinka. Prijaviti jih bodo, morali na določen dan in uro v tistem kraju, ki ga bo določil občinski ljudski odbor. Občinski ljudski odbor bo določil tudi način obveščanja. Na podlagi prijave bo vsak gospodar, ki po zakonu nastopa kot obvezni prijavitelj, prejel potrdilo o prijavi v zavarovanje za sebe in vse družinske člane, ki bodo popisovalci na dan popisa.

Da bo v prijavi možno vpisati vse podatke, kaj jih predvidevajo tiskovine za prijavo, bo moral prijavitelj prinesi s seboj potreben dokazila, in sicer: za odrasle osebne izkaznice, seveda za tiste člane družine, ki posebno izkaznico že imajo, za otroke – šolsko, in za dajake dijasko knjižico, za predloške da izpišejo na rojstne matične knjige. Pri popisu bo treba nastaviti tudi zavarovalne liste kmetij prozračalcev. Ti zavarovalni liste bodo izpolnjene na podlagi prijave, kaj se pa bodo dopolnjevali oz. spremenjali tako, kakršne spremembe bodo nastajale pri po-

sameznem prijavitelju. Na pr.

če se bo kdaj od družinskih članov zaposli ali se bo morda za stalno odsešli v drug kraj ali se bo rodil nov družinski član, bo moral prijavitelj, t. j. gospodar, določiti, v roku 8 dni prijaviti spremembu, ki je nastala v družini. Spremembu bo prijavil pri Okrajnem zavodu v Novem mestu oz. njegovih podružnicah v Crnomlju, Brežicah in Krškem.

Na podlagi navodil Izvršnega sveta LRS, ki bodo objavljena v prihodnjem Uradnem listu, bodo vsi kmetijski prozračalci, nujniki družinski člani, skralka vse, ki živijo oz. se preživljajo v kmetijskih prozračanjih, zavarovali v celoti sami. S tem problemom se ukvarjajo občinski ljudski odbori, svetci za zdravstvo, in družbeni organi v zdravstvenih ustanovah.

Svet za zdravstvo pri OLO je na svoji zadnji seji, v tem razpravljanju tudi v sprejet sklep, da priporoči vsem občinskim ljudskim odborom, svetom za zdravstvo, da v vseh zdravstvenih ustanovah (kjer je mogoče) organizirajo tudi populanske ordinacije. Seveda je to možno organizirati le tam, kjer je več zdravnikov. Na območju našega okraja imamo 8 zdravstvenih ustanovah, zdravstvenih domov in postaj, kjer sta po 2 in tudi več zdravnikov, zato smatram, da bodo ob spremembi organizacij ordinacij tudi kmetijski prozračalci dobili potrebljeno zdravstveno zaščito. Veliko težje problem je srednjim medicinskim kadrom. Na območju okraja imamo 7 pomoznih zdravstvenih postaj, kamor prihaja zdravnik dvakrat ali trikrat na teden, ni pa v teh pomoznih zdravstvenih postajah medicinskih sester, katerih bi bilo vedno na voljo ljudem. Mislimenja sem, da bodo morali občinski ljudski odbori vprašati štipendiranje srednjega med. kadra, kakor tudi štipendiranje zdravnikov posvetiti veliko več pozornosti.

MIHA POČRVENA

Prve dni semenastnih počitnic so se zbrali v Novem mestu telesnovojniki učitelji in ostali učitelji, ki pripravljajo mladino za nastop na VII. izlet bratstva in enotnosti, ki bo v Novem mestu od 17. do 19. junija letos.

Ponovili so prvi del zletnih vaj, ki se žih že v jeseni naučili. In predelali do konca vse predvidene vaje.

Vaje za nastop bodo zahtevalo veliko truda in tisti, ki so se jih pritele učiti že takoj v jeseni, jih bodo lahko brez težav predelali, tisti pa je za tiste, ki nima težave telovadnic in morajo vaditi po skupinah v večjih učilnicah. Na marsikateri soli so naleteli na težave, ko so hoteli telovaditi v zadržnem domu ali v kulturnoprosvetnem domu. Omenimo naj le, da se danes v Dobovi ne morejo telovaditi zaradi nerazumevanja lastnikov dvoran. Dostikrat dela težave tudi kurjava, ker upravljatelja ne dajejo na razpolago dovolj drva za ogrevanje telovadnic, tako da morajo učitelje z mladino čestoperati v zdravstvenih prostorih. Vedno pa se dvoreh ogrevajo z žganjem, ki da zelo malo topote in ga je tudi težje dobiti kakor drva. Na soli v Bohinju ne morejo nikjer dobiti žaganja za ogrevanje dvoran, te-

Cenjenim strankam,
delovnim kolektivom
v podjetjih in ustanovah
ter vsemu prebivalstvu
čestita za občinski praznik

Mesnica Brestanica

Za pestrejšo tehnično vzgojo / šolah

Komisija za tehnično vzgojo mladine pri občinskem odboru LT Novo mesto je prizredila v času zimskih počitnic 8-dnevni seminar za prosvetne delavce, ki se ukvarjajo s tehnično vzgojo mladine in mladimi v prvi vrsti skrbeti podjetja sama, vendar kot vse kaže, vedeni podjetji prepuščajo to našemu komitetu, ki vsemu nikar ne more biti kos. Podjetja imajo vse možnosti, da nudijo mladini široko področje izobraževanja, razvedrila in zabave. Na žalost ugotavljamo, da so doslej nujno mladini zelo malo, ali pa niti.

Izkrene čestitke za občinski praznik pošilja:
JOZE ŽELEZNICK,
vozovni in
podkovni kovač
BRESTANICA

SVOJIM STRANKAM SE SE NADALJE PRIPOROCAMO IN JIH VABIMO, NAJ SI OGLEDajo NAŠE ZALOGE RAZNOVRSTNEGA BLAGA!

VSEM DELOVNIM KOLEKTIVOM IN POSAMEZNIKOM CESTITAMO ZA OBČINSKI PRAZNIK Z ŽELJO, DA BI SE SE VODOČE TRUDILI PRI URESNIČEVANJU NALOG ZAIZGRADNJO SOCIALIZMA

TRGOVSKO PODJETJE

»PRESKRBA« SENOV

IVO PIRKOVIC:

Iz vojnega dnevnika

Pred dnevi je padla Lavrica pri Ljubljani. V soli, kjer so je domobranstvo utrdili, je zgorelo 63 belih. Samo kaskenski dežel jih je uteklo iz postelj v samih spodnjicah. V napadu so partizani prvič uporabili novo orodje svojega izuma: taitiansko bombo, zavito v angleški plastik 808, ki uniči betonski bunkeri in zeleni tank.

Groznik je bil tudi v hudi citki za Zdenko vas. Jurisal je po snegu v belih haljah, kjer so si jih šeli iz rjavih. Prvi bunker so osvojili že dan pred padcem trdnjave. V utrdbi je viden nemškega oficirja, ki mu je bruhala kri in vrata in ravnje rame. Nemec se je z zadnjimi močmi vzpel in z grozo v obroči prošel dvigal roke: »Bitte, bitte!« — »Prosim, prosim!« in omahnil. Za bežetljimi so strehati z mitraljezji; beli so odmetali še tisto, kar so nosili s seboj. Nasih so poleg topa in tanka, zaplenili ogromno orožja, posebno avtomatičnega, da ima sedaj vsak sedmi ali osmi par-

tizan že strojnico. Municipio zanje nam vožijo Angleži. Iz zavojenih nacističnih skladiev v Italiji. V trdnjavi so našli tolkovne hrane, da bi jih imeli dovolj za tri mesece. Cigaret je prišlo na vsakega partizana več kot tisoč. Ze prej so naši sekiri noči proti porušili tolkovje zeleniškega tira, kolikor so ga Rupnikovi podnivi zgradili. Po zgubi Zdenku vas je bil po Nemci čisto uper na zeleniško.

Sedaj si je sovražnik izmisli novo taktilko: Proti našim brigadam vrže majhen strojnico. Spodetka so naše nekajkrat rešili, da so imeli prav hude mašne, dokler niso sprevidele zvijače.

Zadnji čas me zanima miniranje, pravim Novomeščanu, da je bolj podoben veselemu študentu kot mirkemu vojaku. »Slišim, da prizadevamo tudi

tem orodjem sovražniku iz zvege.

»Odkar smo jim z minami unicilki več tankov, pravi komesar Groznik, »posiljajo Nemci pred kolonam osebni avtomobili a podčastnikom v dveh vojskoma. Njihova izguba ni tako velika. Nekoč smo hiteli pristopovlji med bojem naprej čez hrib, miniralni cesto in pognali v zrak petih mož. Drugič je naša mina odtrgala prvo polovico težkega komiona, polnega domobrancov. Po ostankih se je vsi še strojniki ogenj.«

Nemški častnik se pritožuje – prizadevuje komesar – da so misili, da bodo prišli v naš krajev na oddih. Gov

Iz minulosti za bodočnost

Ob knjižnih izdajah Založbe BOREC in Državne založbe Slovenije

Založba »Borec« v Ljubljani se leta za letom uspešnejše uveljavlja v izdajateljski dejavnosti takih del, ki pričajo o borbeni preteklosti ne le naših narodov v drugi svetovni vojni, marveč tudi onih sil in posameznikov pred to vojno, ki so iz najglobljega prepricaanja o svetli prihodnosti proletarskega razreda stopali v neizprosn boj z zatiralcem svobode in izkorčevalci vseh vrst. Poleg umetniško-literarne obdelave tematike te vrste se v enaki meri javlja tudi spominska (memorarna) književnost, ki bo v prihodnosti močna opora umetniški literaturi. Treba je namreč ugotoviti, da današnja generacija nezahtevnih bralcev še vedno raje prebira konkretna memoarska dela, ki so pisana v iskreni, odkriti in lepi besedi, kakor umetniško nedogmiane, čeprav z neko literarno ambicijo napisane romane. Priče smo namreč še vrsti osebnih pričevanj iudi, katerih pripoved pričara neposrednost in človeško toplino v takih meri, da ji prenekateri pisanje - zlasti mlajši - zaenkrat pač še niso kos. Je pač tako, da smo bralci, ki smo viharne čase doživeli in preživeli v razburljivi napetosti in sodoživljaju, dokaj občutljivi za vse doživljajsko, psihološko in zgodovinsko komponento, iz katerih se nam lučijo v romanu nastopajoči. V isti meri velja ta občutljivost tudi v filmski umetnosti. Mesečna revija »Borec« opravlja le svojo dolžnost, ko kritično ocenjuje literarne, zlasti pa umetniške manifestacije s tega področja.

Iz obdobja partizanskih bojev je v neki meri memoarska knjiga Milana Gučka Jutri bo vse dobro. Avtor je bil med osvobojenimi interniranci,

ki so se rešili z vlaka ob znanim partizanskem napadu na viak pri Verdu. Zanimivi opisi partizanskih borb po Dolenjskem in Notranjskem so prepletajo z neposredno osebno doživetvo prekušnjo težkih časov.

Bolj napeto kot vsak roman se beroje partizanska doživetja Jožeta Mekinde-Francija v knjigi Pehod II grupe odredov na Stajersko. Zgodovina te enote slovenske partizanske vojske je obdelana reportažno, in podprtia z vrsto izvirnih dokumentov, osebnih pripovedovanj udeležen-

cev o začetkih, razvoju in vedno težjih borbah s sovražnikom do dramatičnega pohoda z Dolenjske preko Gorenjske na Stajersko. Pri tem ne opisuje tudi obrobnih in jaka zanimivih prikazovanj terenskih enot in krajevnih situacij. Kakor rdeča nit se vlete politična misel o

povezovanju vseh zavednih in oborženih sil in enotno in načrtno strategijo proti okupatorskim enotam. Ob napetem branju bralec večkrat posega na fotografiski del ob koncu knjige. Ko knjigo preberete se nehotno vprašanje, ali se bo našel kdo, ki bo nadaljeval te spomine, kjer jih je avtor v sicer dokaj obsežni knjigi zaključuje? Nadaljnja pot in usoda enot in posameznikov naravnost kliceta po nadaljevanju. Knjigo je izdala Državna založba Slovenije v l. 1959.

Iz Borčeve izdaje knjige Veljka Kovačeviča v okopih Španije je naš last pričobil v podlistku odlomek iz tega dela. Ormeniti je treba še knjigo Radka Poliča Cudežna pomlad. V njej je pisatelj podal svoja doživetja s terenskega dela in iz partizanskih bojev v grosupelskem in stiškem okrožju v letih 1941 in 1942. Založba Borec pripravlja za letos nadaljevanje drugega dela Poličevih spominov.

Novomeški rojak Drago Suh je zbral spomine v knjigi Zamrešena okna, ki jo je tudi izdala založba Borec. Avtor se je spomil 1942 podal v partizane v podgorjansko področje. Med gorjansko ofenzivo je padel v roke belogradistov, ki so ga odpeljali v Brezovico pri Sentjerneju in od tod se nadaljuje njegova pot skozi ječe: najprej novomeško, nato v Koper, v tržaški Coroneo, v Benetke in Milan. Pretežni del spominov pa opisuje čas in dogodke okrutne ječe v Alessandriji v severni Italiji do kapitulacije Italije in prevzemne oblasti po Nemcih. Ko so bili slovenski ujetniki po posredovanju Rdečega kriza izpuščeni iz zaporov za povratek v domovino, je pisatelj z tovaršem zopet našel pot iz Trsta v

partizane spomladi 1944. Knjiga je zanimivo, preprosto in prepričljivo branje za vsakogar, zlasti za naše številne internirance po italijskih ječah in taboriščih.

Podobno usodo je doživel in opisal Aleksander Vojnovič v knjigi Ponovno svobodni. Spomladi 1941 je pisatelj danes narodni heroj in polkovnik JLA, izvršil atentat na hotel »Park« v Nišu, pri katerem je bilo ubitih in ranjenih 30 nemških oficirjev. Marca 1942 je bil kot partizan zaradi izdaje četnikov ujet in predan Nemcem. Z ostalimi ujetimi partizani ga Nemci odpeljajo v Avstrijo v taborišče. Po raznih dramatičnih zapletih in poskusih, kako bi pobegnil v svobodo, se mu to le posreči in dospe do pohorskih partizanov. Dokumentarni podatki o organiziranem pobegu še ostalih srbskih v hrvaških partizanov iz avstrijskih taborišč na Pohorje nam dopoljujejo zgodovino pohorskega bataljona. Tudi ta knjiga je izšla kot publikacija za leto 1959 v založbi Borec.

V okviru romana Most je pisatelj Karel Grabeljšek orisal glavne osebe partizanske povesti: aktivistko Marjan, partizana Aleša in njegove tovarise, deserterja Jana, ob njih pa še preblivalce Vrhnik in okolice, ki jih je strahovala »črna roka«.

Pisatelj je točno zadel vzdušje takratnega časa, vsled cesar se roman bere prepričljivo in pisatelj ni mogče zanikit pripovedno sposobnost, čeprav bi založba Borec morala prisertiti boljšega korektora v gramatičnem in deloma v stilnem izrazu. Pri literarni delih z umetniško ambicijo, kakor je roman smo bralci za stil in slovnicu pač bolj občutljivi.

-nk

60-letnica dolenjskega rojaka profesorja Boga Teplja

Tovariš Bogo Teplja, rojek iz Velike Loke pri Trebnjem na Dolenjskem, praznuje 60-letnico rojstva. Oče Konrad je bil železniški uradnik, mati Josipina pa poštna uradnica.

Obiskoval je novomeško gimnazijo, kjer je bil iz generacije pisateljev Mirana Jarcia in Slavka Gruma, slikarja Botičnika Jaka in drugih. Pisatelj Miran Jarc ga je vpletel celo v svoj roman Novo mesto.

Mature je položil že v po-mladinskem roku, predčasno, ker je moral v avstrijsko vojsko.

Po končani I. svetovni vojni se je vpisal na filozofijo v Zagreb, diplomiral pa je iz slovenščine in zgodovine na Ljubljanskem Univerzitetu leta 1922. Zatem je nastopil službo na klasični gimnaziji v Mariboru. Obdravski prestolnici je ostal zvest vse doslej in je danes

ravnatelj Poprajinskega muzeja.

Že kot mlad mariborski profesor se je vključil v marksistično gibanje in je bil agilen sodelavec v mariborski Svobodi. Skrbel je - za proletarsko-literaturno in je tudi sam ministro pisal in prevajal, deloma pod svojim polnim imenom, nekaj pa pod štirov Tralpa in Sigma. Izredno mnogo je pisal v predvojni Cankarjev Koleg.

Naj omenimo njegovo politično brošuro »Naš svetovni nazor«, ki služi za učbenik dialektičnega materializma. Delo je izšlo pod pseudonimom Sigma.

Bogo Teplj je prevedel tudi Beetrovo »Zgodovino socializma in socialnih bojev«.

Generacije dijakov mariborske klasične gimnazije dolgo je bilo znano prof. Teplju za duhovit, skrbno pripravljen in idejno spremno prepletene pouk literarne zgodovine, ki je bil poln isker napredne miselnosti.

Po osvoboditvi je postal upravnik mariborskega Pokrajinskega muzeja in je napisal na zgodovinskim gradivom bogat vodnik Maribora.

Jože Župančič

Antični obidelek Narodnega muzeja v Beogradu je pridel arheološko razstavo o Ilirih in Grkih. Na njej se posebno odlikuje ilirskega značaja, kjer so ga pred davnina letoma našli pri Novem Pazarju. V lesenu zaboju, okovanem z železom in obloženem z lomljimi kamenitimi ploščami, so našli grške vase, bronaste in srebrne posode, zlati nakit, izdelan v filigranu ter obdelana sestava ilirskih ženskih in detskih nosil značja grškega arhitektoničnega stila. Večji del zlatih, okrasnih predmetov, kot so našli za usenjen klep, masiven zlat pas in podobno, pa imajo izrazito ilirski, helenistični značaj. Najdbe kažejo na enotno ilirsko kulturo v 3. stoletju pred n. št. Deset kilogramov zlate, srebra in dragocenih predmetov ima nele velik znanstveni pomen, marveč nudi zaradi bleška, lepotne in skrivnostne preteklosti pravo doživetje in pašo za oči obiskovalcem razstave.

Najlepša roža v Sentjanžu

V soboto, 30. januarja, je v Sentjanžu nastopilo domača kulturno društvo »Milan Majcen« z igro »Ad acta«. Naslednji dan dopoldne so pokazali tudi pionirji, kaj znajo. Zaigrali so »Najlepšo rožo«. Obe igri sta bili povezani z zvezano proslavo ob otvoritvi nove šole.

Pionirji artiške šole so poskrbeli za lačne ptičke. Tudi med počitnicami so jim prinašali hrano, Krmilnice niso nikoli prazne.

(Foto: Župančič)

CESTITA ZA OBČINSKI PRAZNIK VSEM PREBIVALCEM OBČINE

DODEŽENI USPEHI, PLOD NASIH SKUPNIH NAPROV, KAZEJO, DA UTIRAMO PRAVILNO POT!

DELOVNI KOLEKTIV

Rudnika rjavega premoga SENOV

CESTITA ZA OBČINSKI PRAZNIK

VSEM PREBIVALCEM OBČINE

DODEŽENI USPEHI, PLOD NASIH SKUPNIH NAPROV, KAZEJO, DA UTIRAMO PRAVILNO POT!

Via malu na Malem Slatniku

Prosvetno društvo na Malem Slatniku je v nedeljo, 24. januarja privedlo v soli štirideveterinsko drama »Via malu« v režiji Mirne Kovač. Zahteveno delo je našlo v mladini igralči, ki so se kreplko lotili vaj, hvaležne ustvarjalce. Njihova volja in navdušenje sta premagala številne težave in gledališči so jih za lepo zadržano drama nagradili z navdušenim priznanjem! Sklenili so, da bodo še igrali, gostovali bodo v Stopičah in nato še kje. Za trud in uspeh so jim dali vaj domači zasluzeno nagrado - najlepša, potvalo in odličen obiski. M.K.

VODSTVA SINDIKALNIH PODRUŽNIC

ki še nimajo v svojih kolektivih poverjenikov
Prešernove družbe

vabilo,

da čimprej izberejo prizadene člane, ki bi bili voljni posredovati delovnim ljudem najbolj cenene in kvalitetne izdaje Prešernove družbe. Njihove naslove pošiljajte upravi v Ljubljano, Erjavčeva cesta 14-a.

PREŠERNOVA DRUŽBA

SENTJANŽ JE DOBIL ŠOLO

V nedeljo, 31. januarja, so v Sentjanžu slovenski odprli novo šolo, ki nosi ime domačega narodnega heroja Milana Majanca. Gradbeni je dokončan le privredni trakt šole, kjer je pet razredov, nekaj sanitarjev in družinsko stanovanje. Od tega v treh rarendih v prvem nadstropju še ni položen parket, pri tudi dostop v to nadstropje še ni zgrajen. Delno je dograjen tudi drugi trakt šole, kjer bodo sanitarje, solske delavnice, konferenčna soba, kuhinja za topel obrok in ostali pomožni solske prostori. Slovensi pravili ob otvoritvi šole je prisostvovalo več sto ljudi. Začeli so je Jože Knez, predsednik gradbenega odbora in direktor Rudnika Krmej. Za njim so se na govorniškem odru zvrstili še Karel Kolmar - predsednik občinskega ljudskega odbora Sevnica Tone Majcen, upravnik KZ Sentjanž in po izjavah skoraj vseh govornikov, najprizadnejši član gradbenega odbora - Lože Kastel, referent za šolsvo pri okrajinem ljudskem odboru Novo mesto, Martin Gosak - ljudski poslanec in predsednik občinskega ljudskega odbora Trbovje, Jožeta Pugel, solska upraviteljica, ter se predsednik

vali OLO Trbovje in Novo mesto ter občina Sevnica. Vrednost vloženih sredstev pa je precej večja, saj so nemalo prispevali še KZ Sentjanž, Kopitarova Sevnica in Rudnik Krmej. Prebilovalci Sentjanža le dobil vsaj dva moderna oddelka, katerima se bodo kmalu priključili trije. Omenili so se investicije v občini, kmetijstva - posebno pa še KZ Sentjanž, ki je najboljša v našem okraju. Poudarili so še to, da je pogoj za boljše življenje znanje, znanje pa dobi v solah.

V kulturnem sporedru so nastopili pevci in Sentjanž, učenje, čole Sentjanž in godba na pihala iz Radeč. Sledil je še ogled šole in končno prosta zbabava.

KNJIŽNE ZBIRKE CANKARJEVE ZALOŽBE ZA LETO 1960

Ljubitelje dobre slovenske knjige, zlasti pa vse učenje naročnike vabimo, da si ogledajo program naših knjižnih zbirk za leto 1960.

SVETOVNI ROMAN

Honoré de Balzac: Lilia v dolin/ Howard Spring: Moj sin, moj sin
Samuel Butler: Pot vsega življa
Shi Nai-An: Razbojniki iz močvirja Liang Shan

SODOBNI ROMAN

Miguel Angel Asturias: Gospod predsednik
Danilo Lokar: Leto osemnajsto
Aldous Huxley: Kontrapunkt življenja
Zaharie Stancu: Bosonog ljudstvo

BIOS

Gaj Svetonij Trankvil: Dvanaest rimskega cesarja
Marjan Kozina: V svetu operne glasbe

Ilyes Gyula: Petofi
Dr. Crtomir Nučić: Razdobja alkemije

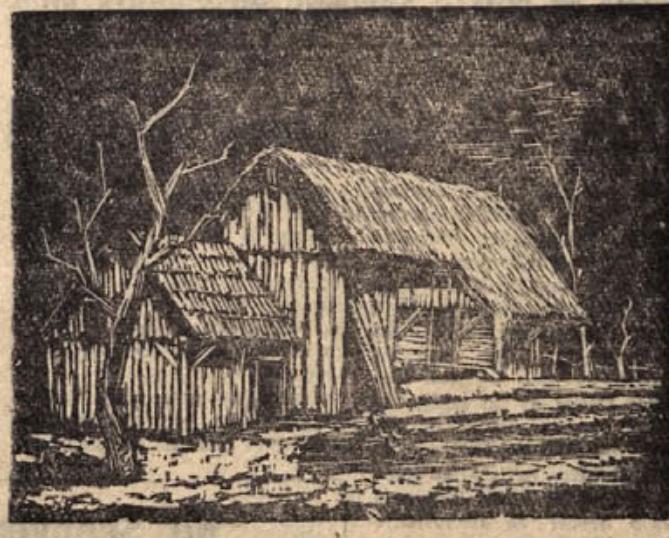
NOVA LJUDSKA KNJIŽNICA

Josef F. Perkonig: Ugrabljena strd
Haroun Tazieff: Živi ognjeniki
Peter Abrahams: Divji pohod
Wilhem Moberg: V novi domovini
Frans G. Bengtsson: Rdeči viking

Z. S. Zorin: Od Zanzibara do Mesečevih gora

Knjige naših knjižnih zbirk lahko plačujete v mestnih obrokih, njihova cena je nižja kot bo kasnejša v knjigarnah. Vabimo Vas, da se nemudoma priglasite v krog naših naročnikov, kjer tudi v letu 1960 bomo tiskali knjige v omejenih nakladah. Vsa podrobna pojasnila in prospekti dobite v založbi in v vseh knjigarnah.

CANKARJEVA ZALOŽBA — LJUBLJANA
Kopitarjeva 2, p. p. 136

V. Povše: KMEČKO DVORISCE (originalni lesorez, 1959)

Sektorska posvetovanja — koristna oblika za dvig kvalitetnega dela Svobod in PD

Predsedstvo okrajnega sveta Svobod in PD je v preteklem tednu sklical sektorske konference občinskih svetov. Te so bile v Črnomlju, na Vidmu in v Novem mestu. Namen je bil, da na posvetovanjih ugotovite, kako se uresničujejo programi in občinski svetov in okrajni svet. Razprave in analize, ki so jih pripravile občinski sveti, so bile zrele in so temeljile na dobrem poznavanju problematike na terenu. Osnovni ugotovitev je, da se občinski sveti od zadnjega plenuma okrajnega sveta močno približali društvom, da skrbe za izvajanje programa, da se dviga kvalitetna izvedba in da se nova vsebina v sod

